

Творчынна Гастайтства

Год выдання 34-ы
№ 57 [2006]
16 ЛІПЕНЯ 1965 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

ГНЕЎНАЯ ПАМЯЦЬ

«Рынак нятона» — відэа-вішэ маладзёнаў, насічаных песнямі, танцамі, забавнымі прыгодамі герою, Гэта персаналізацыя з вярні аперэты, і яна разгортаецца па ўсіх уласцівых гэтай жанры канонах. Масам яна забавляе і, бясспрэчна, прыносіць німаля прыемных мінут аматарам аперэты, але можа яе праблем не выходзіць за межы розных калячых сутыненняў і таго, што называецца «намедайны становай».

Трохгадзінны відэа-вішэ пралаванай глядацкай кінематографісты ФРГ і Індыі, якія расказваюць на зрэне цэлыя раманы, пазнамілі нас з чалавечымі драмамі. Гэтыя карціны не раўняюцца на сваіх якасцях, але яны па-спраўнаму халююць, ілі драмы не становяцца меладрамамі.

Меладраматызм у многім знімае і ўжыванне ад індыйскага фільма Сашэна Боса «Дружба», закладзены перанасчынага нарта прырасчынага палацамі, атрыбутынай «прыгонка жыцця», стасюнамі бедствамі, нацыянальнай смерцімі, фільм трыгане аб дружбе і наханы, верасці, але часта панідае глядача халюдым, таму што закладзены ў пункту глядзюна кімчысваецца тое, што ў ім адбываецца.

Глядач хоча, каб усё убачанае ім з зрэна адбывалася ў яго ўжыванні. Калі ён сустракае разуменне з боку кінематографіста, адбываецца сапраўднае свята мастацтва. На сённяшні дзень фэстывалі ёсць і будні, але яны не засляюцца прыкладнай святонкай карціны. Гэта і прыцягвае да маскоўскага кінафэстывалю дзесяткі тысяч людзей, якія заўсёды рады сустрачы з сапраўдным мастацтвам.

АДН.

«Дзень чэха» на Мінскім станкабудавальным заводзе імя Кірова праводзіцца не іпершыню. На гэты раз да рабочых прыйшлі мастакі і скульптары А. Бембел, Я. Зайцаў, П. Масленкаў, Я. Грамыка, У. Стэльмашонак, Л. Лейтман, С. Лі, А. Анікейчык, Л. Дробай. Яны расказалі рабочым пра росквіт беларускага мастацтва, адказаў на шматлікія пытанні.

На здымку — народны мастак Беларусі Я. Зайцаў суртарыць з рабочым электрачэха.

Фота Ул. КРУКА.

ХРОНКА ЛІТАРА- ТУРНАГА ЖЫЦЦЯ 10 МІНУТ ПАЭЗІІ

Пад такой назвай Гомельская студыя тэлебачання рэгулярна праводзіць літаратурны перадачы. Дзе мастацтвам на бланкітным зрэне запрашаюцца беларускія паэты. За апошні час у перадачы прымаў удзел А. Асташка, Д. Кавалеў, Ул. Паўлаў, І. Калеснік, А. Ставер, А. Вярцінскі. Паэты расказвалі пра творчасць, чыталі новыя вершы, адзіліся думкамі.

Надаўна тут пачалі праводзіць гутаркі. Гутаркі праводзіліся даведвалася аб ілюдыя выданых кнігах і Чыгрынава «Птушкі ляцяць на волю» і С. Грахоўскага «Віна». Работнікі тэлеустудыі запанавалі чытаў гутарак аб гісторыі беларускай літаратуры. Ён будзе сшыткам паэты, якія расказваюць аб жыцці і творчасці М. Багдановіча, Я. Купалы, Я. Коласа, Я. Матушэвіча, Я. Матушэвіча і многіх іншых пісьменнікаў.

СУСТРЭЧЫ З ЧЫТАЧАМІ

У малой зале Дома прафсаюзаў адбылася сустрэча півяраваў сталінін А. Асташка, Ю. Багдановіч і М. Сямінін. Пісьменнікі падзяліліся са сваімі новымі творами.

У Саюзе пісьменнікаў і муніцыпальнага выдання «Мінскі літэратурны навіны» на імя Дзяржбуда ўдзельнічалі А. Асташка, М. Абрамчык, Э. Агінчыц, С. Грахоўскі, Ю. Гаўрук, лінгвістычны пісьменнік М. Камароў, навуковец супрацоўнік музея Л. Копыць, Л. Ванковіч і іншыя.

У адпачываючым доме адпачываюць «Беларусь» (Ідэя і арганізатар — Шаміляк, Я. Ванковіч) аб рабоце над раманам «Сарча на далоні», аб новых творах, над якімі працуюць.

АВМЯРКОЎАЮЧЫ ТВОРЫ ПАЧАЮНАЮЧЫ

У Магілёўскім педагагічным і машынабудавальным інстытутах пачынаюць працаваць літаратурныя аб'яднанні. У іх займаюцца налія 20 працаўдзельнікаў, уключаючы і паэтаў і крытыкаў. Даламогі ім аналізаваць магілёўскае аддзяленне Саюза пісьменнікаў. Надаўна ў машынабудавальным інстытуте адбылося падпісанне аб'яднання. У аб'яднанні твораў мастацтва літэратурнай і паэтычнай уяві ўдзельнічаюць А. Салтула, М. Шуміліна, М. Каўзалёва, Н. Тарачаннік і іншыя. Вершы і аповесці, змешчаныя ў аб'яднанні, былі абмеркаваныя членамі аб'яднання і пісьменнікамі.

ПРЫСВЯЧЭЦЦА ПЕСНЯРУ

Калектыў навуковых супрацоўнікаў Літаратурнага музея Якуба Коласа падрыхтаваў для аб'яднання артыкулы і ўспаміны аб народным паэце Беларусі, у напісанні матэрыялаў прынялі ўдзел аўтарытэты ў вядомым артыкуле «Сярод іх пісьменнікаў, журналістаў, навукоўцаў супрацоўнікаў, вучоных і літэратурнаў».

Артыкулы пра класічнага творца народнага паэты «Сыма-мон-музыкант». Новая здымка і напісанні Л. Філіпоўскага, Я. Яноўскага, В. Навола, І. Кудынава, Л. Чабатароў і Л. Тамашэвіча. Усё гэтае матэрыялаў аб даўнастаражытнай прозе і Якуба Коласа аб яго творах і дзейнасці ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Пра незабытую сустрэчу з народным паэтам напісалі С. Шуміляк, П. Руцкі, Я. Замочнін, С. Шамардзіна і многія іншыя.

Адначасова са зборнікам артыкулаў і ўспамінаў навуковец супрацоўнік музея М. Вазавіч і І. Курбанав падрыхтавалі да друку альбом «Жыццё і творчасць Якуба Коласа. Альбом-выстава ў школах».

НА ФОРУМЕ МІРУ

Надзвычай шырокае кола праблем, якія абмяркоўваюць за раз пасланцы народаў зямнога шара на Сусветным кангрэсе ў Хельсінкі. Пытанне аб абароне міру, ліквідацыі ачагоў вайны важнае, як ніколі. Імперыялістычныя сілы праводзяць палітыку, якая можа ўцягнуць народы ў новую катастрофу. Вось чаму ў выступленнях дэлегатаў на неплановым пленарным пасяджэнні знайшлі адлюстраванне абурэнне і гнеў сусветнай грамадскасці, выкліканыя агрэсіяй ЗША ва В'етнаме.

З выключнай сілай прагучала абвінавачванне амерыканскаму імперыялізму ў прамове дэлегата ЗША К. Гудлетэ. Ён расказаў аб росце ў ЗША руху пратэста супраць агрэсіўнага курсу Вашынгтона. Асноўныя патрабаванні амерыканскіх барацьбітоў за мір, за з'яўленне наступнага спыніць Бамбардзіроўкі ва В'етнаме; у Паўднёвым В'етнаме не павінна быць амерыканскіх войскаў, і няма ніякага апраўдання любой форме інтэрвенцыі ЗША ва В'етнаме, Дамініканскай Рэспубліцы або ў якой-небудзь іншай краіне; свяшчэнным для ўсіх народаў з'яўляецца права на нацыянальную незалежнасць.

У ГОСЦІ ДА СЯБРОЎ

У братняй Латвіі на традыцыйным свята пачынаюць спяваць і танцаваць. Два дні на адкрытай сцэне ў Юрмале гучалі беларускія песні і танцы.

Выступленні беларускіх аматараў самадзейнага мастацтва спадбаліся латышам. Раўняным выкананню Савета дэлегатаў працоўных гор. Юрмалы харавы і танцавальныя калектывы ўзнагароджаны дыпламамі.

ПАРАДНЫМ КРОКАМ НАЦЫЯНЬКІ

З кожным годам усё багацейшы становіцца зрэны ўбор нашых гарадоў. Людзі імінуцца памачыць зрэнаю другіх шырэй увайсці ў горада, акружаючы зрэнаю клепатамі і ўвагай. І ўсё ж нашы мэры аб прыгожых зрэнах гарадах ажыццяўляюцца марудна, замест убачэння прыроднага ландшафту горада і яго выключнага адбываецца адваротнае, хоць мы ажыццяўляем планаванае гарадабудаванне, уключаем у добраўпарадкаванне і азелененне вялікія сродкі і працу. У чым тут справа?

Прычын гэтага шмат і на некаторых хачелася б спыніцца.

Калі аналізуем практыку забудовы нашых гарадоў, глядзім, як яны выконваюцца ў натуре, дык адразу з'яўваецца, што часам новыя аб'екты вельмі дрэнна ўзвясваюцца з рэльефам, расліннасцю, мікракліматом і іншымі прыроднымі фактарамі. Мы не дазваляем прыроду м'ясцовасці, неглыбока распрацоўваем рэвінваю планіроўку, якая павінна прадугледжваць комплекснае выкарыстанне прыродных рэсурсаў, развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, гарадабудаванні і г. д. Мы таксама не заўсёды ўдала праводзім гарадабудавальную рэканструкцыю тэрыторыі. І ўсё гэта вядзе да таго, што мы псуем ландшафт, непраўдана высікаем зрэны насаджэнні, асабліва лясы.

Калі архітэктары, распрацоўваючы практыку новых жылых раёнаў, сёння стараюцца знайсці прагрэсіўныя вынашэнні, заснаваныя на прыняццях свабоднай планіроўкі, імінуцца некалькі «улісцаў» забудовы ў прыроднае асяроддзе, дык інжынер-дарожнікі, інжынер-энергетыкі, меліяратары, якія намачваюць трасы дарог, ліній электраперадач, каналы, усё яшчэ стаяць на старых пазіцыях. Іх ідэя — прамава лінія. Яны прапаводзяць на мясцовасці ідэальна роўныя трасы і зусім не ілюцыяцыя аб тым, каб прыгожа ўлісца іх у рэльеф, лясы. У Беларусі ж у горны рэльеф ці грант-тэрыторыю ілбом не ўвапярэска! А л-

Самыя маладыя ў савецкай сям'і — яшчэ нянаста так гаварылі пра Літву, Латвію і Эстонію. Але сёлета «малады» спойнаўся ўжо дваццаць пяць гадоў, чвэрць стагоддзя. Вядома, у жыцці народаў і дзяржаў гэта невялікі прамежак часу. Але ён да-статковы, каб зрабіць вывады аб шляху, якім ішоў народ, аб яго дасягненнях.

У гісторыі Літвы, Латвіі і Эстоніі былі злыя стагоддзі, якія нічога не мянялі ў жыцці народаў. І вось — адно толькі дваццацігадовае! Каб уявіць сабе змены, мы звычайна параўноўваем, гаворым «раней» і «пасля». Такім рўбжонкам падае для нашых прыбалтыйскіх суседзяў з'яўляецца момант абвясчэння ў рэспубліках сацыялістычнага ладу.

Праўда, тут трэба напамінаць, што супраць волі народаў гэты рўбж па часе быў перасунуты больш чым на дваццаць гадоў. Народы Прыбалтыкі ўжо ў 1917—1918 гадах стваралі Савецкую ўладу. Але тамы з прычыны інтэрвенцыі імперыялістычных дзяржаў Савецкая ўлада ва ўсіх прыбалтыйскіх краінах была залушана і народам называлі буржуазны лад.

Увесь гэты час народы Прыбалтыкі з надзеяй глядзелі ў бок свайго магутнага суседа — Савецкага Саюза, дзе людзі будавалі новае, шчаслівае жыццё — царства свабоды, роўнасці і брацтва. Літоўцы, латышы, эстонцы верылі, што будзе яшчэ больш залато і ў іхняй старане. І такі час на-жыцця адбываўся ў іхняй старане, якія складалася ў 1940 годзе, дазваляла народам Прыбалтыкі пры падтрымцы Савецкай дзяржавы скінуць ярмо фашысцкіх дыктатараў і самому вырашыць свой лёс.

Літва, Латвія, Эстонія сталі сацыялістычнымі, улісці ў сямю савецкіх рэспублік — такой была воля народаў Прыбалтыкі.

Вялікае раласнае свята прышло ў гэтыя ліпенскія дні ў дом кожнага літоўца, латыша і эстонца. За дваццаць пяць гадоў нечуванна росквіту дасягнула эканоміка, выраб народныя дабрабыт. Некалі толькі Англія вывозіла з Прыбалтыкі прадукты сельскай гаспадаркі, а зараз Літва, Латвія і Эстонія экспартуюць свае тавары больш чым у 60 краіны свету. Радыёпрыёмнікі і дызельныя экскаватары і прыборы Эстоніі, разнастайныя прамысловыя вырабы Літвы карыстаюцца вялікім попытам як у Саюзе, так і за мяжой.

неабходны дзеянні дзяржаў Беларусі, Аддзел дзяржаўна-нагляду (начальнік М. Паддубны) не-магчыма.

Такое ж становішча з дзе-жэннямі пра раўняныя планіроўцы тэрыторыі рэспублікі, якая па вядзе Дзяржбуд БССР знаходзіцца да гэтага часу ў занятым стане.

Навячэйшы нацыяналістычны часам і няўдалае рэзультаты прамысловых прад-прыемстваў вялікай хіміі і энергетыкі. Адбываецца гэта так. Прадэстаўці забудовычкія аблюбоўваю якую-небудзь выгоду з іх пункту глядзюна пляцоўку і пачынаюць заўста аперываваць эканамічныя выкладкі, даказваюць тую карысць, якую дасць народнай гаспа-дарцы новы завод, нагадаючы пра сілісныя тэрымы будаўніцтва. Карачэй коўчы, атмосфера напаліваюца і ў такой напружанасці забываюцца пра тое, колкі будзе высечана гектараў лесу, ці забудуецца шкодна «выкі-ды» прадпрыемстваў вадаемі, глебу і паветра.

Органы санітарнай інспекцыі і аховы прыроды, разумеючы, прырачы супраць няправільнага размяшчэння прадпрыемства, але Дзяржбуд БССР знаходзіць «запасныя» ўсіх рэацыі, часам дэлека не лепшае з пункту глядзюна комплекснага выкарыстання прыродных рэсурсаў і добраўпарадкавання жылых тэрыторый. Так атрымалася з размяшчэннем буйнейшых завадоў Мінска, з Наваполацкага нафтаперапрацоўчым, з Гродзенскай азотнакувачым, з Гомельскай суперфасфатным заводам, з за-водам сітэтычнага велкана ў Светлагорску і рэдам больш дробных прад-прыемстваў.

Пры будаўніцтве гэтых прамысловых аб'ектаў часам «забывалі» нават элементарныя гарадабудавальныя правілы: не ўлічалі, адкуль дзьмуць па-вучныя ветры, скрачалі «санітарныя разрывы» — свабодныя палосы, якія аддзяляюць жылыя раёны ад прамысловых, высікалі лясыны масівы зялёнага пояса.

Яшчэ да Айчыннай вайны ў Магілёве быў пабудаваны завод шугнашоўкі, які стварыў у радзюсе адна-

РОСКВІТ

25 год з часу аднаўлення Савецкай улады ў рэспубліцы Прыбалтыкі

васкага Саюза, дзе людзі будавалі новае, шчаслівае жыццё — царства свабоды, роўнасці і брацтва. Літоўцы, латышы, эстонцы верылі, што будзе яшчэ больш залато і ў іхняй старане. І такі час на-жыцця адбываўся ў іхняй старане, якія складалася ў 1940 годзе, дазваляла народам Прыбалтыкі пры падтрымцы Савецкай дзяржавы скінуць ярмо фашысцкіх дыктатараў і самому вырашыць свой лёс.

Літва, Латвія, Эстонія сталі сацыялістычнымі, улісці ў сямю савецкіх рэспублік — такой была воля народаў Прыбалтыкі.

Вялікае раласнае свята прышло ў гэтыя ліпенскія дні ў дом кожнага літоўца, латыша і эстонца. За дваццаць пяць гадоў нечуванна росквіту дасягнула эканоміка, выраб народныя дабрабыт. Некалі толькі Англія вывозіла з Прыбалтыкі прадукты сельскай гаспадаркі, а зараз Літва, Латвія і Эстонія экспартуюць свае тавары больш чым у 60 краіны свету. Радыёпрыёмнікі і дызельныя экскаватары і прыборы Эстоніі, разнастайныя прамысловыя вырабы Літвы карыстаюцца вялікім попытам як у Саюзе, так і за мяжой.

Ул. САНАЛОУ. «Латышскія рыбакі» (лінаграфюра).

дэўнікі тут захаваў не толькі рэльеф, але і асобныя экзэмпляры буйных соснаў, якія раслі па паўтары-два мэтры ад падурака новабудулі.

Калі ў Мінску будавалі аўтамабільныя, трактарныя, шэрыкаладшчыніковыя заводы, высекалі шмат лесу. Але гэты «метад» будаўніцтва нічому нас не навучыў. І сёння ў гарадах-новабуду-доўлях рэспублікі можна сустрэць такія ж вярварскія адносіны да зрэны. Сасновыя лясы ўздоўж новых мікрараёнаў Наваполацка, цэнтры Светлагорска завалены будаўнічым смеццем, у іх паламаюць многа дрэў, нарблена многа прэаэдэў. Асабліва пастарыся тут будаўнічы аўтатран-спарт. На жал, м'ясцовыя ўлады нічога не могуць зрабіць, яны не маюць ніякай улады над будаўнікамі, могуць кіць што прысрамююць іх. Да таго ж неведома, каму накіроўваюць скергу — будаўніцтва вядзецца некалькімі арганізацыямі без каардыну-вача органа.

Вядома, не ўсе будаўнічыя арганізацыі паводзяць сябе, як тыя, што працуюць у Светлагорску і Наваполацку. Можна прывесці і шмат ста-ноўчых прыкладаў. Але зарэз мы га-ворым пра «нетыповыя» выпадкі. Да такіх выпадкаў я аднёс бы і нешу «академічную» гісторыю.

На тэрыторыі Акадэміі навуў БССР пасля вайны расло шмат соснаў, якія згодна з прэактмі былі захавааны. Першыя дзесяці гадоў усё ішло добра. Тэрыторыя нармальна забудоўвалася і азеленялася. Але потым будаўніцтва было пущана на самаволю. Павяліліся малапазаварховыя жылыя дэ-мы, асаблікі з глухімі агародкамі і іншыя не прадугледжаныя прэакт-маў будыні. Надаўно прэзідыум Акадэміі навуў БССР спахпаіўся, што няма месца, не кім можна было б паставіць будыні акадэмічнай бібліятэкі. Было вырашана забудоваваць спартыўны пляцоўкі аспірантаў, частку свіра-рэння, частку дзе раслі сосны і адчыні-лі і забудавалі гэтыя дэцы. Не адсталі ад такога «навуковага» паходу да справы і выканавы работ. Частку соснаў яны высекалі, астатнія паву-даванымі ў лясістай м'ясцовасці. Бу-

Непрыгожа выглядае хацятрына за-будова новага квартала акадэмічнага гарадка паміж вуліцамі Акадэмічнай і Падлеснай. Тут няма дзе пасадзіць і дзесятка дрэў. Калі расчыніць аюлю любой лабараторы, дык у памяшкан-не ляццяць пыл, урываюцца шум і не-прыемныя рэзія пахі. Супрацоўнікі некаторых навукова-даследчых інсты-тутаў спрабавалі стварыць скія-такія куткі зрэны, але дрэзы хутка зні-калі пры размяшчэнні карговай нова-будулі. Аб'яўваецца і да дрэва, і да чалавека — вась што характэрна для такога «гаспадарання».

Спынімся яшчэ на адным. Гаворка ідзе пра стрыжку дрэў. У некаторых гарадах рэспублікі яе робяць тактоўна, — напрыклад, у Брасце, Беразаві-чах. А вась у Мінску, Гомелі часам базлітае сякчыя кроны. Ад гэтага зрэныя мікраклімат, пагаршвацца эстэтычны выгляд вуліц. Кожная вяс-ноўка людзі з піламі і садовымі інжы-нэрамі праходзяць па алях і пілья іх застаюцца непрыгожыя, пакаленчыныя дрэзы.

Асабліва старана падстрыгаюць дрэзы, якія хутка растуць, напрыклад, талолі.

Летась па ўказанню кіраўніцтва трэста зялёнага будаўніцтва Мінска (упраўляючы Ф. Смірною) пад выг-лядам «выручэння» дрэў былі «аса-джаны» на некалькі мэтраў цудоўныя курціны талопы ў парку Ілі ХХХ-год-дэ БССР, пасаджаныя і вырашчаныя спецыяльна для таго, каб ажыцця-ваць манатонны сілзут і падкрэсліць пады-ход да моства па прэспіцыя Леніна.

Гэтыя факты сведчыць пра тое, што ў нашай рэспубліцы ўсё яшчэ мала ўвагі адбывае ахове прыроды, азел-ленню і добраўпарадкаванню гара-даў.

Неабходна, нарэшце, у карані змя-ніць адносіны да раўняны планіроўкі тэрыторыі рэспублікі, паставіць яе на навуковыя рэжкі і разглядзець як асноўны зыходны дакумент па пла-наванні, каардынацыі і кантролі народ-нагаспадарчых мерапрыемстваў.

Зрэныя насаджэнні робяць нашы гарады прыгожымі і здаровымі. І мы павінны змягчаць за захаванне ўжытка гектара прыгараднага лесу, укаста парку, саду, кожнага асобна-га дрэва.

ПАКАЗВАЮЦЬ НАШЫ ГОСЦІ

ПАДАБРЭЛЫ ШОУ

прафесара Хігіна разумее: то, што адбываецца перад ім, нашмат пераўзыходзіць усе п'яныя дні і бестактоўнасці Генры. У пошукх дзв'ючы, становіцца як у доме Хігіна і без гэтага ў вышэйшай ступені слэкае, замешана паліцыя. З гэтага можа ўзнікнуць мноства непараўнальных і надзвычайных і з'явіцца сьвец буржуазнай маралі. І хутчэй за ўсё маці Хігіна прытуліла Элізу не з-за спачування, а з-за таго, каб усё гэта не надта разыходзілася па горадзе.

ЗВАЦЦА НАРОДНЫМ — ВЫСОКІ ГОНАР

За высокія поспехі ў развіцці музычнага мастацтва калегія Міністэрства культуры БССР паставіла прывоіць гарнароўд звані народных калектываў сімфанічнаму аркестру горада Магілёва і аркестру цымбалістаў Асіповіцкага раённага Дома культуры.

Народны сімфанічны аркестр г. Магілёва.

«ПІГМАЛІЁН» НА СЦЭНЕ ТЭАТРА ІМЯ ЛЕНСАВЕТА

Артхвы іню, які пасляхова з'явіўся ў фільме, можа на нейкі час удыхнуць з пліткай: копі фільма будзе ў механічнай кінастудыі ўмацаваны ўсе гонасы яго ігры і захаваныя гледачоў на ўсім шырокім. Артысту ж тэатра даводзіцца кожны дзень з самага пачатку заваджаць веру і любоў гледачоў, якія прыйшлі на спектакль. І калі нават спектаклю спадакоўнічаюць узаемны ацэнкі прэсы, водгукі захаплення тых, хто ўжо бачыў яго, — гэта ніколі не робіць яго чужэйшай задачай выканаўцаў: новы глядач кажа: «А мы самі паглядзім».

На спектаклі па п'есе Бернарда Шоу «Пігмаліён» у тэатры імя Ленсавета глядацкая зала была аднадушна ў галосным: мы бачылі цікавы спектакль і выдатную актрысу.

Так, мінчане адзінадуша аддалі свае сымпаты Алісе Фрэйндліх. Чым жа так пакарыла іх маладзенька і кволая, са сціплым талентам і галасавым дадзеным артыстка з Ленінграда?

Праўда! Жывым, трыпатым сэрцам. Рэальна спадучым маладосці, шчыраці і ўжо дастаткова майстэрства, каб падаваць гэты неацэнныя вартасці адточана, віртуозна, высокапрафесіянальна. І — што вельмі важна — на кожным паказе.

Цены, дажджлівы лонданскі вечар не адразае да нас магчымасць разгледзець нягробнае, даўгастрае дзв'ючы, яго ўсклікі лемантуе над рассяпанымі фільмам. Быць можа, толькі ўсведмленне таго, што выйшла гераіня п'есы («Пігмаліён» ведаюць усе), прыцягвае ўвагу да яе. Але праз нароткі час мы ўжо трывала прыкаваны да яе лёсу, да кожнага яе ўчынку. Дакладнейшым малюнкам запамінаецца сцэна з першай карціны: Хігіна, які марыць пра сустрачку са спецыялістам па індыйскіх гаворках палкоўнікам Пікерынгам, і Пікерынг, які зрабіў вялікае падарожжа з Індыі дзеля сустрачкі з Хігінам, пазналі адзін аднаго і шумна здзіўляюцца паспяшліваму вытлумачэнню, што збывае іх. А на другім плане, ля падножжа калоны, у гэты час прытулілася Эліза — як моцнае птушкіне. Нешта мармычучы, яна сціснула пальцы і спрабуе імі расправіць свае памяты фільмі. Артхвыста разумее «дургалінавец» свайго існавання ў гэтым эпізодзе, яна беражліва і дакладна «даірае» гучнасць

І што асабліва важна — А. Фрэйндліх здолела давесці: Хігіну было даступнае толькі знешняе выхаванне Элізы, а сутнасць яе, душа — больш поўна правіліся без якога-небудзь уплыву прафесарскай навуці.

Аднак нават у глядацкай зале, над непарэзаным уздыем не спыняюцца, і то адчуваюцца пралікі ў другой палове п'есы. Гэтыя п'есы шмат у чым злучаюць яго не толькі па навуковай лініі, а пагражаюць яго «чыстагану». І гэтая акалічнасць ніколі не апашае, а пэўным чынам удакладняе то, што адбываецца на сцэне.

Нямала нявыкарыстаных магчымасцей пакінуў і артыст М. Дзявяткін у ролі Дулітла-бацькі. А яго адход у апошнім акце з фразай, адраманаванай Лужэ: «Убачыць у ікарне» — ніяк не вынікае з сутнасці сцэны і адрытыя злучэнні «на гледзках».

Генры ў Эстрына надта ўжо недасягалы і таўстаскуры. А пагрозы ж Элізы пайсці ў асітэнты да яго суперніка ўзбуджаюць яго не толькі па навуковай лініі, а пагражаюць яго «чыстагану». І гэтая акалічнасць ніколі не апашае, а пэўным чынам удакладняе то, што адбываецца на сцэне.

Нямала нявыкарыстаных магчымасцей пакінуў і артыст М. Дзявяткін у ролі Дулітла-бацькі. А яго адход у апошнім акце з фразай, адраманаванай Лужэ: «Убачыць у ікарне» — ніяк не вынікае з сутнасці сцэны і адрытыя злучэнні «на гледзках».

А ў цэлым гісторыя лонданскай дзв'ючыны Элізы Дулітл, адмыслова паказаная рэжысёрам І. Уладзіміравым і чуда расказаная артысткай А. Фрэйндліх, — адна з цікавейшых падзей гастрольнага сезона.

Хто-хто, а састарэлая маці

Баранавіцкі народны тэатр паставіў музычную камедыю Л. Юзіва «Вяселле ў Манічэ». З поспехам прайшла прэ'ера. Гэты спецыяльна калектыв тэатра павінен іх маюць раённымі цэнтрамі Брэсцкай вобласці і Магілёўскага раёна.

На адным фотаканспектава БЕЛТА А. Перадзвіна — сцэна з выданні. У роліх: Гаўрус — К. Соцкая, Яша-артылерыст — І. Галык, дзед Нічипер — Ю. Гарваў.

І КАРТКІ, старшыня калгаса Імя Мічуріна Брэсцкага раёна.

І ў гэтым — вялікі сэнс. Прага да ведаў, да сапраўднага, унутранага здароўя, таленавітасці і жыццяздольнасці народа — вось што сцвярджае ў п'есе яе лінія. Мізэрнізм і абмежаванымі ў параўнанні з Элізай выглядваюць атожыдны некалі перспектывальны сямлі Клара і Фрэдзі. Нават «сам» Генры Хігіна, вядомы прафесар, які здаваўся Элізе недасягальным, як бог, становіцца звычайным чалавечым з усімі сваёй неправабнасці.

Генры ў Эстрына надта ўжо недасягалы і таўстаскуры. А пагрозы ж Элізы пайсці ў асітэнты да яго суперніка ўзбуджаюць яго не толькі па навуковай лініі, а пагражаюць яго «чыстагану». І гэтая акалічнасць ніколі не апашае, а пэўным чынам удакладняе то, што адбываецца на сцэне.

Нямала нявыкарыстаных магчымасцей пакінуў і артыст М. Дзявяткін у ролі Дулітла-бацькі. А яго адход у апошнім акце з фразай, адраманаванай Лужэ: «Убачыць у ікарне» — ніяк не вынікае з сутнасці сцэны і адрытыя злучэнні «на гледзках».

Хто-хто, а састарэлая маці

І КАРТКІ, старшыня калгаса Імя Мічуріна Брэсцкага раёна.

І КАРТКІ, старшыня калгаса Імя Мічуріна Брэсцкага раёна.

І ў гэтым — вялікі сэнс. Прага да ведаў, да сапраўднага, унутранага здароўя, таленавітасці і жыццяздольнасці народа — вось што сцвярджае ў п'есе яе лінія. Мізэрнізм і абмежаванымі ў параўнанні з Элізай выглядваюць атожыдны некалі перспектывальны сямлі Клара і Фрэдзі. Нават «сам» Генры Хігіна, вядомы прафесар, які здаваўся Элізе недасягальным, як бог, становіцца звычайным чалавечым з усімі сваёй неправабнасці.

Генры ў Эстрына надта ўжо недасягалы і таўстаскуры. А пагрозы ж Элізы пайсці ў асітэнты да яго суперніка ўзбуджаюць яго не толькі па навуковай лініі, а пагражаюць яго «чыстагану». І гэтая акалічнасць ніколі не апашае, а пэўным чынам удакладняе то, што адбываецца на сцэне.

Нямала нявыкарыстаных магчымасцей пакінуў і артыст М. Дзявяткін у ролі Дулітла-бацькі. А яго адход у апошнім акце з фразай, адраманаванай Лужэ: «Убачыць у ікарне» — ніяк не вынікае з сутнасці сцэны і адрытыя злучэнні «на гледзках».

Хто-хто, а састарэлая маці

І КАРТКІ, старшыня калгаса Імя Мічуріна Брэсцкага раёна.

І КАРТКІ, старшыня калгаса Імя Мічуріна Брэсцкага раёна.

СІМФАНІЧНЫ аркестр горада Магілёва арганізаваны ў 1958 годзе. Ён сістэматычна выступае з канцэртамі на заводах і фабрыках, у раённых цэнтрах вобласці і нямнога прапагандуе лепшыя музычныя творы. Сёння ў аркестры прымае ўдзел 69 аматараў музыкі. З ліку аркестрантаў вырас творца цікавай калектыву — ансамбль скрыпачоў у складзе 17 выканаўцаў. Аркестрам кіруе з часу яго заснавання дырыжор М. Салдатаў.

У рэпертуары аркестра больш 50 твораў класікі і савецкай музыкі. Гэта — увертюры да опер «Чароўная флейта» і «Вяселле Фігаро» Мопарта, «Русалі і Людзіла» Глінкі, фінал Чарвэртэй сімфоніі і Першы канцэрт для фартэпіяна і аркестра Чайкоўскага, увертюра да кінафільма «Дзеці капітана Гранта» Дунаеўскага. Канцэрт для скрыпкі з аркестрам Хачатуряна, «Саміла» Ладзіна, сімфанічная карціна «Зіма» Пукста і рад ішых.

Сімфанічны аркестр горада Магілёва — нязвычайна ўдзельнік абласных аглядаў мастацкай самадзейнасці і трох рэспубліканскіх дэкада народнай творчасці. На трэцім Дэкадзе сімфанічны аркестр заняў першае месца. Па ўзроўню выканаўчага майстэрства аркестр набліжаецца да прафесіянальнага.

Пры сімфанічным аркестры створаны курсы па падрыхтоўцы маладых аркестрантаў.

У 1954 годзе ў Асіповічах, у раённым Доме культуры сабраліся на першыя рэзультывы музыканты-цымбалісты. Так нарадзіўся цымбаліны аркестр. За гэты час калектыв значна вырас, на выніцы яго выканаўча культуры. Музыканты-цымбалісты паспяхова выконваюць такія складаныя творы, як «Музычны момант» Шуберта, «Танец Да 5» Брамса, Маладзёжны танец Каміньскага. Усёго ў рэпертуары аркестра больш 20 твораў. Выконвае цымбаліны аркестр і творы, напісаныя

на ўдзельніцую ў мастацкай самадзейнасці, часта бываюць установа культуры калгаса, цыркулю іх работ, ведаю, што хочучы людзі ад клуба. Гэта ён павінен быць сёння! І гэты пытанне тэрбуе многіх хлэбароў. Мне здаецца, што тут першае слова павінен сказаць нашы метадысты культурна-асветнай работы. На жаль, яны не наблізілі яшчэ сваю дзейнасць да патрэб работнікаў культуры калгаса. Калі мы збіраемся на пасяджэнне праўлення ці сход, абавязкова запрашаем на іх хлэбароў клубу і чырвоных куткоў. Мы раімся з імі, плануем разам сваю і клубную работу, удзячы на дадзеныя задачы гастрольнага, часта падказваем тэмы для правядзення таго ці іншага мерапрыемства. Аднак не заўсёды мы ўмеваем цікава падрыхтаваць, скажам, вечар у клубе. Звычайна, у такіх выпадках кіруемся толькі ўласнымі тустам.

Аднойчы (гэта было некалькі гадоў назад) члены праўлення нашага калгаса задумаліся, чаму гэты прафесар дзяркі лічыцца толькі жаночай. Мы пачалі агітаваць выпускнікоў школы іх іці працаваць на жыўлагадоўчую ферму.

— Што! — здзіўліліся хлопцы. — Каб нас засялілі і слова такога няма — «дзяркі», нават у слоўніку не знойдзеш.

І ўсё-такі Міхаіл Галіноў не пабаяўся, што нехта будзе строць кепікі з яго, пайшоў працаваць дзяром. Спачатку ў яго не ладзілася. Многія думалі, што хлопца аддураецца жаночай прафесіі і другім будзе раіць не брацца за гэтую справу.

Праўленне арцелі падзям з работнікамі культуры падтрымалі хлопца добрым словам: і ў насцёнай гадзе, і ў баявым лістку, і ў гучароў агітацару. Праўда, і спачатку не за працу хвалілі, а за пачым. Мы падбіралі кніжкі аб перадавым вопыце жыўлагадоўчы, рэкамендавалі іх Міхаілу. Праз некаторы час хлопца выкінулі на слаборніцтва вядомых дзяркі калгаса і вышэйша на першае месца. Праўленне разам з работнікамі культуры вырашыла ўрачысць адзначыць пераможца жыўлагадоўчы. Вопыту ў правядзенні такіх свят у нас яшчэ не было. Але вечар узначалення дзяркі М. Галіноў і

Гэта — пасля, як якіне апошня маленка надзея, якой ён жыць жаўну сябе воль да гэтага канцэрта...

Але ж з такою будучыняй, якую ён малое сабе жыццё і закінаючы жыццё тысячы, нават мільёны людзей. І ён не чуў, каб што воль гэтак жа скардзіць і правава. А можа кожны з іх часам таксама, як ён, узначы наракае, пыхачоў на лонку цыгарэтай, слова ў слова паўтараючы яго думкі? Што ён ведае аб людзях, што ён ведае пра свайго супрацоўніка Івана Дамітравіча, які, на ранейшую думку Машыша, толькі і дамогся ў жыцці таго, што яго, паважаючы за ўзрост, пачалі зваць па імя і па-бацьку? Ён падкрэслена паціва ставіўся да Івана Дамітравіча, але зусім не цікавіўся яго сутнасцю — сненсіс да старэйшага таварыша пераважаў у ім.

Ён упершыню стаў думаць, што, відаць, абража Івана Дамітравіча. Той, канечне, не мог не заўважыць дваццатці адносін да яго. Але Машыша не прычынаў, каб ён марноўся гэтым, засмучаўся ці прыгадаў, што той нават часам ухмыляўся сабе пад нос сваім невяломым думкам і ніколі не губляў пачуцці гонару. Значыць, Іван Дамітравіч бачыў яго, Машыша, паскорыў і дараваў яго, снідаючы, мабыць, на маладосці.

Выходзіць, і я, Машыша, павінен задавальняцца малым, тым, што яму накінаваў, і нават не спрабаваў сцючыць вышэй гадваць? І яшчэ быць задаволеным? Як Іван Дамітравіч, як тысячы і мільёны?

Але хіба гэта задавальненне сапраўднае, хіба яно поўнае? Яму заважана раптам пракачы кожныя ірон Івана Дамітравіча, зазірнуць у кожную таямніцу яго існавання — выліць, які многа дае душы гэтае задавальненне. І ў чым яго прасорт?

Раён ён проста лічыў, што такою задавальненне вясцвіца мяшчанам, людзям недаліным у свайх марал і імкненнях, людзям, не зольным і не праграмным да забуты. І не задумваўся, як многа іх...

Міхаіл Галіноў не пабаяўся, што нехта будзе строць кепікі з яго, пайшоў працаваць дзяром. Спачатку ў яго не ладзілася. Многія думалі, што хлопца аддураецца жаночай прафесіі і другім будзе раіць не брацца за гэтую справу.

Праўленне арцелі падзям з работнікамі культуры падтрымалі хлопца добрым словам: і ў насцёнай гадзе, і ў баявым лістку, і ў гучароў агітацару. Праўда, і спачатку не за працу хвалілі, а за пачым. Мы падбіралі кніжкі аб перадавым вопыце жыўлагадоўчы, рэкамендавалі іх Міхаілу. Праз некаторы час хлопца выкінулі на слаборніцтва вядомых дзяркі калгаса і вышэйша на першае месца. Праўленне разам з работнікамі культуры вырашыла ўрачысць адзначыць пераможца жыўлагадоўчы. Вопыту ў правядзенні такіх свят у нас яшчэ не было. Але вечар узначалення дзяркі М. Галіноў і

Гэта — пасля, як якіне апошня маленка надзея, якой ён жыць жаўну сябе воль да гэтага канцэрта...

Але ж з такою будучыняй, якую ён малое сабе жыцё і закінаючы жыццё тысячы, нават мільёны людзей. І ён не чуў, каб што воль гэтак жа скардзіць і правава. А можа кожны з іх часам таксама, як ён, узначы наракае, пыхачоў на лонку цыгарэтай, слова ў слова паўтараючы яго думкі? Што ён ведае аб людзях, што ён ведае пра свайго супрацоўніка Івана Дамітравіча, які, на ранейшую думку Машыша, толькі і дамогся ў жыцці таго, што яго, паважаючы за ўзрост, пачалі зваць па імя і па-бацьку? Ён падкрэслена паціва ставіўся да Івана Дамітравіча, але зусім не цікавіўся яго сутнасцю — сненсіс да старэйшага таварыша пераважаў у ім.

Ён упершыню стаў думаць, што, відаць, абража Івана Дамітравіча. Той, канечне, не мог не заўважыць дваццатці адносін да яго. Але Машыша не прычынаў, каб ён марноўся гэтым, засмучаўся ці прыгадаў, што той нават часам ухмыляўся сабе пад нос сваім невяломым думкам і ніколі не губляў пачуцці гонару. Значыць, Іван Дамітравіч бачыў яго, Машыша, паскорыў і дараваў яго, снідаючы, мабыць, на маладосці.

Выходзіць, і я, Машыша, павінен задавальняцца малым, тым, што яму накінаваў, і нават не спрабаваў сцючыць вышэй гадваць? І яшчэ быць задаволеным? Як Іван Дамітравіч, як тысячы і мільёны?

Але хіба гэта задавальненне сапраўднае, хіба яно поўнае? Яму заважана раптам пракачы кожныя ірон Івана Дамітравіча, зазірнуць у кожную таямніцу яго існавання — выліць, які многа дае душы гэтае задавальненне. І ў чым яго прасорт?

Раён ён проста лічыў, што такою задавальненне вясцвіца мяшчанам, людзям недаліным у свайх марал і імкненнях, людзям, не зольным і не праграмным да забуты. І не задумваўся, як многа іх...

А мусціць жа і жыць пэўнай невяломай яму радасцю, жыць зусім не каючыся ў сваёй пасраднасці? Яму раптам захачелася ўстаць, выйсці на

Міхаіл Галіноў не пабаяўся, што нехта будзе строць кепікі з яго, пайшоў працаваць дзяром. Спачатку ў яго не ладзілася. Многія думалі, што хлопца аддураецца жаночай прафесіі і другім будзе раіць не брацца за гэтую справу.

Праўленне арцелі падзям з работнікамі культуры падтрымалі хлопца добрым словам: і ў насцёнай гадзе, і ў баявым лістку, і ў гучароў агітацару. Праўда, і спачатку не за працу хвалілі, а за пачым. Мы падбіралі кніжкі аб перадавым вопыце жыўлагадоўчы, рэкамендавалі іх Міхаілу. Праз некаторы час хлопца выкінулі на слаборніцтва вядомых дзяркі калгаса і вышэйша на першае месца. Праўленне разам з работнікамі культуры вырашыла ўрачысць адзначыць пераможца жыўлагадоўчы. Вопыту ў правядзенні такіх свят у нас яшчэ не было. Але вечар узначалення дзяркі М. Галіноў і

Гэта — пасля, як якіне апошня маленка надзея, якой ён жыць жаўну сябе воль да гэтага канцэрта...

Але ж з такою будучыняй, якую ён малое сабе жыцё і закінаючы жыццё тысячы, нават мільёны людзей. І ён не чуў, каб што воль гэтак жа скардзіць і правава. А можа кожны з іх часам таксама, як ён, узначы наракае, пыхачоў на лонку цыгарэтай, слова ў слова паўтараючы яго думкі? Што ён ведае аб людзях, што ён ведае пра свайго супрацоўніка Івана Дамітравіча, які, на ранейшую думку Машыша, толькі і дамогся ў жыцці таго, што яго, паважаючы за ўзрост, пачалі зваць па імя і па-бацьку? Ён падкрэслена паціва ставіўся да Івана Дамітравіча, але зусім не цікавіўся яго сутнасцю — сненсіс да старэйшага таварыша пераважаў у ім.

Ён упершыню стаў думаць, што, відаць, абража Івана Дамітравіча. Той, канечне, не мог не заўважыць дваццатці адносін да яго. Але Машыша не прычынаў, каб ён марноўся гэтым, засмучаўся ці прыгадаў, што той нават часам ухмыляўся сабе пад нос сваім невяломым думкам і ніколі не губляў пачуцці гонару. Значыць, Іван Дамітравіч бачыў яго, Машыша, паскорыў і дараваў яго, снідаючы, мабыць, на маладосці.

Выходзіць, і я, Машыша, павінен задавальняцца малым, тым, што яму накінаваў, і нават не спрабаваў сцючыць вышэй гадваць? І яшчэ быць задаволеным? Як Іван Дамітравіч, як тысячы і мільёны?

Але хіба гэта задавальненне сапраўднае, хіба яно поўнае? Яму заважана раптам пракачы кожныя ірон Івана Дамітравіча, зазірнуць у кожную таямніцу яго існавання — выліць, які многа дае душы гэтае задавальненне. І ў чым яго прасорт?

Раён ён проста лічыў, што такою задавальненне вясцвіца мяшчанам, людзям недаліным у свайх марал і імкненнях, людзям, не зольным і не праграмным да забуты. І не задумваўся, як многа іх...

А мусціць жа і жыць пэўнай невяломай яму радасцю, жыць зусім не каючыся ў сваёй пасраднасці? Яму раптам захачелася ўстаць, выйсці на

Міхаіл Галіноў не пабаяўся, што нехта будзе строць кепікі з яго, пайшоў працаваць дзяром. Спачатку ў яго не ладзілася. Многія думалі, што хлопца аддураецца жаночай прафесіі і другім будзе раіць не брацца за гэтую справу.

Праўленне арцелі падзям з работнікамі культуры падтрымалі хлопца добрым словам: і ў насцёнай гадзе, і ў баявым лістку, і ў гучароў агітацару. Праўда, і спачатку не за працу хвалілі, а за пачым. Мы падбіралі кніжкі аб перадавым вопыце жыўлагадоўчы, рэкамендавалі іх Міхаілу. Праз некаторы час хлопца выкінулі на слаборніцтва вядомых дзяркі калгаса і вышэйша на першае месца. Праўленне разам з работнікамі культуры вырашыла ўрачысць адзначыць пераможца жыўлагадоўчы. Вопыту ў правядзенні такіх свят у нас яшчэ не было. Але вечар узначалення дзяркі М. Галіноў і

Гэта — пасля, як якіне апошня маленка надзея, якой ён жыць жаўну сябе воль да гэтага канцэрта...

Але ж з такою будучыняй, якую ён малое сабе жыцё і закінаючы жыццё тысячы, нават мільёны людзей. І ён не чуў, каб што воль гэтак жа скардзіць і правава. А можа кожны з іх часам таксама, як ён, узначы наракае, пыхачоў на лонку цыгарэтай, слова ў слова паўтараючы яго думкі? Што ён ведае аб людзях, што ён ведае пра свайго супрацоўніка Івана Дамітравіча, які, на ранейшую думку Машыша, толькі і дамогся ў жыцці таго, што яго, паважаючы за ўзрост, пачалі зваць па імя і па-бацьку? Ён падкрэслена паціва ставіўся да Івана Дамітравіча, але зусім не цікавіўся яго сутнасцю — сненсіс да старэйшага таварыша пераважаў у ім.

Ён упершыню стаў думаць, што, відаць, абража Івана Дамітравіча. Той, канечне, не мог не заўважыць дваццатці адносін да яго. Але Машыша не прычынаў, каб ён марноўся гэтым, засмучаўся ці прыгадаў, што той нават часам ухмыляўся сабе пад нос сваім невяломым думкам і ніколі не губляў пачуцці гонару. Значыць, Іван Дамітравіч бачыў яго, Машыша, паскорыў і дараваў яго, снідаючы, мабыць, на маладосці.

Выходзіць, і я, Машыша, павінен задавальняцца малым, тым, што яму накінаваў, і нават не спрабаваў сцючыць вышэй гадваць? І яшчэ быць задаволеным? Як Іван Дамітравіч, як тысячы і мільёны?

Але хіба гэта задавальненне сапраўднае, хіба яно поўнае? Яму заважана раптам пракачы кожныя ірон Івана Дамітравіча, зазірнуць у кожную таямніцу яго існавання — выліць, які многа дае душы гэтае задавальненне. І ў чым яго прасорт?

Раён ён проста лічыў, што такою задавальненне вясцвіца мяшчанам, людзям недаліным у свайх марал і імкненнях, людзям, не зольным і не праграмным да забуты. І не задумваўся, як многа іх...

А мусціць жа і жыць пэўнай невяломай яму радасцю, жыць зусім не каючыся ў сваёй пасраднасці? Яму раптам захачелася ўстаць, выйсці на

Міхаіл Галіноў не пабаяўся, што нехта будзе строць кепікі з яго, пайшоў працаваць дзяром. Спачатку ў яго не ладзілася. Многія думалі, што хлопца аддураецца жаночай прафесіі і другім будзе раіць не брацца за гэтую справу.

Праўленне арцелі падзям з работнікамі культуры падтрымалі хлопца добрым словам: і ў насцёнай гадзе, і ў баявым лістку, і ў гучароў агітацару. Праўда, і спачатку не за працу хвалілі, а за пачым. Мы падбіралі кніжкі аб перадавым вопыце жыўлагадоўчы, рэкамендавалі іх Міхаілу. Праз некаторы час хлопца выкінулі на слаборніцтва вядомых дзяркі калгаса і вышэйша на першае месца. Праўленне разам з работнікамі культуры вырашыла ўрачысць адзначыць пераможца жыўлагадоўчы. Вопыту ў правядзенні такіх свят у нас яшчэ не было. Але вечар узначалення дзяркі М. Галіноў і

Гэта — пасля, як якіне апошня маленка надзея, якой ён жыць жаўну сябе воль да гэтага канцэрта...

Але ж з такою будучыняй, якую ён малое сабе жыцё і закінаючы жыццё тысячы, нават мільёны людзей. І ён не чуў, каб што воль гэтак жа скардзіць і правава. А можа кожны з іх часам таксама, як ён, узначы наракае, пыхачоў на лонку цыгарэтай, слова ў слова паўтараючы яго думкі? Што ён ведае аб людзях, што ён ведае пра свайго супрацоўніка Івана Дамітравіча, які, на ранейшую думку Машыша, толькі і дамогся ў жыцці таго, што яго, паважаючы за ўзрост, пачалі зваць па імя і па-бацьку? Ён падкрэслена паціва ставіўся да Івана Дамітравіча, але зусім не цікавіўся яго сутнасцю — сненсіс да старэйшага таварыша пераважаў у ім.

Ён упершыню стаў думаць, што, відаць, абража Івана

СТАРОНКІ РОЗДУМУ

У нарысе «Дно душы», якім адкрываецца новая кніга Яні Скрыгана, вельмі ўспамінае аб першым знаёмстве ўжо немалягога селяніна з паэзіяй Яні Купалы:

«Што я муніж, усё тут знаюць,
І лісьце гэты свет вялікі,
З мяне сямліцы, пагардажыць,
Бо я муніж, дурны муніж...»
— Чаяк, чайка! — перапыніў бацька. — Вось так і напісана, як чытаеш?

— Так і напісана.
— От так, як мы гаворым?
— Так, як гаворым.
— А божка мой! То што ж гэта за кніжка?

— Яна Купала.
— Хм! Дык жа здорава!
— Гэта найвышэйшая ацэнка, бо «чужое слова крапулася самага дна душы» слай прады, магучы слай паэзіі. Вуснамі селяніна гаворыць народ, які прышоў свайго паэста...

У кнізе Я. Скрыгана, дзе сабраны вельмі разнастайныя па сваім характары матэрыялы, такіх як «блэстак», траічныя напіраныя імяла. Найбольш каптоўнымі, на маю думку, з'яўляюцца ўспаміны пра беларускіх тысячнікаў і літаратурнае жыццё 20—30-х гадоў. Сам актыўны ўдзельнік тагачасных літаратурных паэзіяў, Я. Скрыган прыводзіць багаты і разнастайны фактычны матэрыял, якія штрыць, дэталі, узаўважваюць воблік многіх сваіх пабрацімаў па працу.

Нібы жыццё праходзіць перад намі заўсёды січылі і непрыкметны, але багата эрудыраваны Сымон Кунціч, заўсёды шумлівы, дзейсны, энергічны, трохі схільны да правадзізму Паўлюк Шуканка, вядома закладчыца Аляксей Дудар і яго нявясны спадарожнік Анатоль Волынь, просты, добры, чуйны, са скупой усмешкай і няясным жэстам Міхась Чарот, адметны і непаўторны мастак, глыбокі і ўдумлівы псіхолог Кузьма Чорны, «уваж нейкі хатні, даступны». З цікавасцю чытаецца ўспаміны пра Платона Галавача. Як жыць, працуе Міхась Зарачні, усё ў арэале рамантызму: «гадаванец дурноўцаў і чырвоныя ружы, сям дзіка... і камуніст, пшэня толькі пакут каханні, дурнаўца разладу... і камуніст».

У мемуарнай частцы кнігі Я. Скрыгана многа цікавага, карыснага і навуковага. Праўда, зусім не абавязкова было змяшчаць нават пачаткі ўспамінаў і ўспамінаў пра тое, як аўтар удалося падладзіць, як Я. Колас аднойчы пасля купання аднавіўся. Ні да творчасці Коласа, ні да яго вобліку гэты факт сам па сабе нічога не дадае.

Шкава і карысна гутарка аб пісьменніцкім майстэрстве Ідэ ў артыкуле «Слова да малодшых». Я. Скрыган аргументаваў даволі шчыльна, што не кожная тема можа прывесці да ўдачы. Ёсць тамы мастацтва і тамы багавядна. Толькі таго напатак сапраўднага ўдачы, хто ставіць і вырашае актуальныя, грамадскія важныя праблемы. Важную ролю, скардыяе аўтар, адгрыняе культура творчасці пісьменніка, адчуванне ім меры патрэбнага і лішняга, галоўнага і другараднага.

Гэта ж размова працягваецца і ў артыкуле «Ненадрукаваныя апаэзіі». Тут аўтар удумліва аналізуе творы маладых пісьменнікаў.

Яна Скрыган, «Ранішнія росы» Літаратурны нататкі, успаміны, партэты. Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1965.

А. ПАЛУЯН. Ілюстрацыі да кнігі А. Бажо «Пэзія вярна». Літаграфія.

плаваюць ужо насціцца і сонцам, і паветрам, усмі зямліныя выгоды. Неўсвадомлена зайздрыць паднялася ў ім, ён падумаў, што і яму трэба ўставаць раней, каб ісці на работу, маючы больш прастору для думак, для адчування...

Наперадзе яго смешна скакала на адной назе маленькая думкачка — ніяк не магла ўсадыцца на другую скуру чаравік. Чаравік, відаць, быў цесны, не ўзлаззіў, і яна ледзьве не падала.

— А ну, патрымайся за мяне — сказаў ёй Малышаў. Яна пахлава ўскінула вочы, але клопат перамот, і яна прытанулася да яго, абедзюма рукамі пачаўшы ладаваць злішчаны чаравік. Малышаў ледзьве ўтрымаўся, каб не паглядзіць русою голаўку, з якой смешна тыраў бозавы банцік.

— Што ж ты адна так рана? — спытаў ён. — Не, тут мама блізня... — крутна галавой дзючыцца.

Яна некі бокам глянула на Малышава, зашмяляла і, абдэгшыся некалькі крокаў, азірнулася, відаць, думачы пра яго, як пра дзівака. А ён ішоў і ўсміхаўся ёй.

Потым яго спыніла бабўлка — прыгорбленая, з вядкім, не па ёй кінуўшы у руцэ. З кішчын мужыцкага шынака, што быў на ёй, яна дастала паперку, працягнула Малышава — гэта быў адрас унука.

Малышаў стаў некі шкала яе, і ён не толькі паказаў дарогу, а і пасадзіў у грамвай, папародзіўшы кандутарку, каб та, дзе вядома, садзіла старую Бабулька ўсё кланялася яму, і ён адзіваўся, бо нічога ж асаблівага для бабўчых не зрабіў.

Сеня яго ўсё здаўляла і радала, нібы ён упершыню бачыў гэты свет. І ён падумаў, што можа ўсё тое, над чым пакутаваў усю ноч — надумана і ўзнае, а трэба — проста жыць і радавацца кожнаму выпадку, нанова адчыніць асалоду гэтага жыцця. І яшчэ — не забывацца памагаць людзям — ніхай у дробі, у самым непрыкметным. — каб толькі адчуваць, што жыццё не для сабе...

Так ён дайшоў да вазкала. У ім было пусто і блізюдзіна — поўны кантраст з пашчой. Ранішні ехалі толькі ў горад, і для нас не было ніводнага чалавека — кастрыі цыта прамаді ў сваіх акенцах.

паказвае іх стаючыя бакі і працілі.

У артыкуле «Шуканкі» Я. Скрыган прыводзіць дзверы ў сваю творчую лабараторыю, расказвае гісторыю рада сваіх апаэзіяў, гаворыць пра выкарыстанне фактычнага матэрыялу, пра свае поспехі і няўдачы, пра тое, як пакутліва даюцца кожныя словы. Нарядка здараецца, прызнаецца ён, што герол не слухаюцца, бунтуюць, дыктуюць сваю волю. Цікава пісаць, калі фактычны матэрыял заганда многа, ён нібы бяры ў палон. Нельга слепа пільнавацца праўды факта — гэта залятае праўду для ўсё пісьменнікаў, асабліва для літаратурнай модалады. Карыстаўся са сваёй практыцы ў яго добра не атрымлівалася «Начала», пакуль ён не пайшоў далей факта і не зрабіў абавульняў.

Значная частка кнігі прысвечана пытанням мовы. Мы ведаем, Я. Скрыганан кі чалавека, што глыбока і тонка адчувае прыроду слова, добра ведае законы мовы. Пісьменнік змагаецца за культуру мовы, за яе чысціню, прастату, дакладнасць, супраць шаблону, засмечанасці, канцыляршчыны. Слушны з'яўляецца патрабаванне Я. Скрыгана пашыраць лексічны запас нашай мовы, смяіля выкарыстоўваць жывую, гуткую, дакладную мову народа. Пісьменнік заклікае глыбока вывучаць фальклор. У ім не толькі багачце думак, вобразу, але і невычэрпнае скарбніца ўзбагачэння літаратурнай мовы. Безумоўна, літаратурную мову нельга атаясамляць з дыялектамі і арыентавацца толькі на дыялектызмы. Гэта прывяло б да разбурэння літаратурнай мовы, у той час як яе трэба ахоўваць і ўзбагачаць як уласнымі сродкамі, сродкамі слова і формаўтварэння, так і за кошт лепшых узору мясцовых гаворак.

Я. Скрыган паказвае, як мы аб'яднаем мову, карыстаючыся якой-небудзь адной завувацнай формай, якая даўно ператварылася ў штамп. Быўае, зазначае ён, працягтаеш многа старонку твора — і не сустрачэш жывога слова, яркага сказа, арыгнальна выказанай думкі. А між тым магчымыя беларускай мовы неабмежаваны. Аўтар паказвае яе багачце, прыводзіць шматлікія прыклады выкарыстання сінюнаў з іх невычэрпным багачцем ацэняў.

Многа месца адводзіць пісьменнік перакладам з рускай мовы на беларускую, на імгнеліх прыкладах паказвае сваё глыбокае веданне перакладаў, раіць, як лепш працаваць з перакладамі перакладчы.

У навіраных Я. Скрыгана над мовай многа цікавага і карыснага. Мы часта зусім не задумваючыся, ужываем словы, блізкія па значэнню, але з пўрнім стылістычным і лексічным ацэняў: глядзецца — паглядаць, пакласці — палажыць, трымаць — трымаць. Пісьменнік паказвае адрозненні ў іх значэнні. Ян удумліва даследчык-лінгвіст піша Я. Скрыган пра ужыванне пэўных слоў — з'явіцца, атрымлівацца, жадаць, захоўваць, задума і інш.

Вельмі слухны кады зроблен у адрас крытыкі, якія яшчэ вельмі рэдкі і нясмела аналізуе мову мастацкіх твораў.

Але ў палемічным запале аўтар

кнігі «Ранішнія росы» нярэдка перабрае меру. Таму нярогі яго скардыжэнні выклікаюць прычыннае, яго тэарэтычным выкладкам нярэдка не хапае доказнасці.

Прыводзячы прыклады няправільнай пабудовы сказаў, Я. Скрыган звычайна паказвае, як іх можна перабудаваць. Але здараецца, што ўзоры Я. Скрыгана нічым не адрозніваюцца ад вядомых скаладаў. Вось прыклады: «Колькі ўразоў узнімаўся ў дуку пытанне аб выданні фальклорных аборніку». Безумоўна, сказ пабудаван канцылярскі, асабліва гэтае «пытанне аб выданні». Аўтар прапануе так замяніць: «Колькі разоў гаварылася, каб пацаць выдаваць фальклорныя аборнікі». Апраўда відаць, што замена досыць вольная, а «пацаць выдаваць» гучыць не лепш першапачатковага канцыляршчыму. Або яшчэ: «Ён ішоў і ўсё час глядзеў на баках» прапануецца замяніць на «Ён ішоў і ўсё час глядзеў на бакі». Так і цягне спытаць: на чые? А ў сказах «Ён зірнуў у бок бацьку» і замяне «Ён зірнуў на бацьку» вядома розны сэнс. Можна зірнуць у бок бацькі — і не ўбачыць бацькі.

Час ад часу Я. Скрыган спасналяецца на слоўнікі. Што ж, карыстацца ім — справа карысная. На тое яны і выдаюцца. І хоць поўнаасцю слоўнікі задавальніць нас яшчэ не могуць, як не могуць змяніць у сабе ўсяго багачце народнай мовы, але яны даюць багата карыснага — удакладненне і ўнармаванне. Дык спашаемся на слоўнікі і мы. Літаратурная практыка выразае размежаванне практычна паміж тымі слоўмі (а слоўнікі замацавалі) сэнс слоў ішчы другі, які і слоў фармаванца — фармаванца. Але Я. Скрыган піша: «першы план быў заняты другі». Чым другім? Пачам? Не. Далей тлумачыцца, чым канкрэтна. Яна, што тут патрабавалася не другім, а ішчы.

Хоцання паспрачацца не толькі з Я. Скрыганом, але і з укладальнікамі беларускіх слоўнікаў — ці так ужо шырока ужываецца ў беларускай мове слова спіна. Скорыць гучыць спіна.

Тое ж варту сказаць пра слова палоса. Народ гаворыць палоса. Нарядка Я. Скрыган, гаворачы ж словамі, пачынае штукаваць, нібы абавязкова хоча арабіць на суперак агульнажывальным, агульнапрыятным нормам. І тады нібы спытаецца аб слова, настолькі яго бантыжыць наўмыснасцю. Маю слова бесперастанку, а Я. Скрыган піша бесперастанку.

Г. ЮРЧАНКА.

«НЕМАН» № 4

Клад В. Слудка і Н. Кісліна, Д. Кавалёва, І. Шклярэўскага, Ул. Аляхновіча.

Праца прадстаўлена аповесцю А. Вайко «Пэзія вярна» (Літартыкул В. Палова), аповяданым С. Прончыні і М. Гарбачова. Да бо-гольш П. Глебоў змешчаны артыкул С. Шукшычэка «Слова аб старым таварышчы».

Зэлектрыфікацыя Беларусі — гэта інтэр'ю з началымі Галоўнага ўпраўлення энергетыкі і электрыфікацыі пры Саветах Міністраў БССР Я. Вацінічыкам і нарысе Г. Божана «Душамістыя агні».

Неўміручы пошыві чалоскіну ўвакраснае ў сваіх успамінах А. Міронаў.

Пад рубрыкай «Мастацтва» надрукаваны артыкулы Б. Бур'яна — аб паставоўцы трагедыі Шкспіра «Антоній і Клеапатра» ў Рускім тэатры БССР і Г. Коласа — аб інжэне Т. Барысавіча «Шкспір на беларускай сцэне».

Раздзел крытыкі складаецца з артыкула Ф. Філімава аб творчасці членаў літаратурнага аб'яднання БВА, рэвізіяй на «Збор твораў у данашняй тэмале» Я. Коласа і на кнігі «Вечны агонь» Р. Мачушэскага. «Вечны агонь» В. Колчані, «Дакументы выкаваўца». Рэанімацыйная роля рэлігіі і царквы на тэрыторыі Беларусі».

З дыпломных работ выпускнікоў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута.

А. ПАЛУЯН. Ілюстрацыі да кнігі А. Бажо «Пэзія вярна». Літаграфія.

Малышаў падняўся на другі паверх. У зале для транзітных пасажыраў на лаўках, сядзячы, нааўважачы ці паклаўшы галаву на плячо адно аднаму, спалі некалькі чалавек, а ронга даволі доўгай чаргой стаяла пры спіне і бабўка. Спакушалыся, прыемна пахла нава.

Малышаў падумаўшы, прыстаў да чаргі — відаць, дэля кавы ён перся суды праз усю раіну. Людзі, што стаялі перад ім, былі, муні, не з вазальных жыхароў, а прышлі суды, як і ён, з вуліцы — яны невадаліся, падганялі бучфетчы — маладзюва, паўнаўторна маладзюва, якая пры сваёй паставе так даволі жыва круцілася за прылаўка, — і нават спрабавалі з ёй лацка, але няясноса, буркіла.

Нікуды не спынаўся толькі Малышаў, ён прыглядаўся да чаргі — да высонкай, стройнай жанчыны з узабітай кудляй начасаных валасоў і нервовымі губамі, да прасідэстага дзядзькі, які нецярпліва паглядаў на гадзіньнік і ўсё сваёе без чаргі бучфетчы грошы, на што тая зусім не звяртала ўвагі, да хлопца ў апратцы фобазыя, што дзвойчы пераступіў ужо з нагі на нагу — і раптам падумаў, што кожнага з іх, відаць, чане нешта тэрміновае, неадкладнае, аб чым яны толькі і думаюць, дэля чаго яны нават гатовы ахвяраваць ранішай навай.

І хоць гэтае неадкладнае не бог ведае якое важнае — Малышаў уліўаў сабе так, азіраючы звычайна, нічым не адметныя твары, і чалавечы, відаць, не так ужо многа страціў, калі сёння яны нават і не воструцца за гэтае неадкладнае, але хваляванне і неспакой яны адчуваюць: можа, не менш, чым тыя, хто запачае рачеты.

Гэта здаўляла і радала Малышава і настрывала на роздум. Ён падумаў, што кожнага з гэтых людзей, мабыць, турбуюць асум ім памеры ўласнай справы, а някелькі неабходнасць яе. І ў сваёй справе, падумаў Малышаў, кожны з іх, мабыць, сапраўды майстар. Малышаў раптам захацеўся блізка знаёмацца з кожным з гэтых людзей, распытаць аб тым, што клопаціць і займае іх.

Ён падумаў, што сам да сваёй працы ставіўся з пагардай, несур'ёзна і не вельмі ўважліва, і часам дапускаў праці. Праўда, яму сыходзіла гэта — пільна нічо не прыглядаўся да яго акрамя толькі, можа, Івана Дамітравіча, які часта глядзеў чарыжы Малышава і непрыкметна, вельмі прыстойна робіў заўвагі: «Малышаў на гэта толькі вольна ўсміхаўся. «Прыйдзе час, я цябе шчасце здзіўлю, стары індулалца», — думаў ён сабе.

Але гэты час усё не ішоў, а людзі між тым працавалі, любілі свой занятка, перажывалі, пакутавалі і радаліся ў сваёй працы — жылі і зусім не задаваліся, што ёсць недзе юнак, які лічыць нічымні мінусей, прызеленае і бяздарнасцю тое, у чым яны бачылі галоўны сэнс.

Малышаў раптам падумаў, што, дакарваючы сабе гэтай ноччу, ён неважыў іх — тысячы і мільёны, шукаючы сабе не іхнага, а ішчага — уяўна-вышэйшага — прыкладу для пераймання...

Ён ужо стаў непадалек ад прылаўка, як спратыкаваная бучфетчыца раптам перастала мінусіцца і лаяла далейшай румі па твары — па ім нечакана спаўзла градына поту. Малышаў падаўся: хіба можа спатнець, працуючы ў бучфетцы? Можна жанчына была неадарова? Але ўсё, хто быў упердае і заду Малышава, некі прышлі і паўторлівалі вочы ўніз, нібы адчулі сабе віватывамі.

— Вы не вельмі спішаеце? Я зараз... — намерывушы ісці за шырку, чамусьці спытала бучфетчыца ў Малышава — можа, адчула ў ім чалавека нетаропнага і ўдуннага.

— Сёння яшчэ не... ітымна-ўрачыста сказаў ёй Малышаў. І яна ўскінулася, нібы зраўмела загадкаваць фразы...

Калі Малышаў вийшаў з вазкала, плошча была ўжо амаль бязлюдная. У скверку ля плошчы на дрэвы ўжо найшла млявасць, а амыты раішай асфальт ўсю пару і дыхаў гарачаней — шчыравала лінеаснае сонца.

І не было ніякага наміку на тую ранішнюю плошчу — акінулі, вірліваю, бадзёрую. Малышаў падумаў, што сёння яму папачасціла ўбачыць нейкі таямнічы воблік горада, які скрытыяе жывецца ў самым пачатку дня, якое вольна растварэцца потым у кожнай халіне і, на неглыбокі позірк, здеацца замаруджаным і лямым...

Гадзінік на вежы паказаў ужо чвартку на дзевяту. Трэба было ісці на работу.

піша адлюстраван, лагчыме, думнасць. Без пільнай парбы ўжыта суныванне замест сіслага і дакладнага сунываня.

Калі ў свой час К. Крапіва пісаў пра ішчаўмаў у мове аўтара рамана «Соні Чаліны», дык у мове рэфінуемай кнігі сустракаем часамі скрыганізм, неатарыя з іхніх асаблівых лініі і вышыты, гучаць парадзіна. Ідэяцыя ў вочы манернічана аўтара з яго пакутаваў, дзівалітым, мігнэнга, галасы, копча, вывед, апроскі, бланчыцы, абляваны, практыкоўны, вырастаць і г. д. Вычварна гучыць агаласы (аб'явіць).

Часам цяжка зразумець пазіцыю аўтара перасылаючы сваю мову дыялектамі, ён ваюе, напрыклад, супраць слова ішчы, хоць яго нічым не горшча ад ішчы. Несучасным адрэцка патрабаванне Я. Скрыгана ўвесці муніж знак для змякчэння звычайных у словах тыпу свет, снег, жыццё, каханне. Па-першае, фанетычны прышчып не з'яўляецца абсалютным, хоць ён і пануючы, а, па-другое, нельга абгрунтаваць неабходнасць гэтай літары тым, што ў нас ёсць яшчэ не зусім пісьменныя дыктары і артысты. Карысці асабліва не прыносіць мяккі знак у 20—30-я гады, тым больш не прынясе цяпер.

Ад пісьменніка, які піша аб культуры мовы, мы маем права патрабаваць, каб думкі яго самота былі выкладзены дакладна, узорна, на ўсё адноснах. А ў Я. Скрыгана чытаем: «Мы разамісцілі на гэтай вуліцы ўсе нашы інстытуты, лабараторыі, вышэйшыя навуцальныя ўстановы...» Вышэйшым інстытутам Калі зусім нармальна (у муніжым сэнсе) гучыць выраз «выключылі з камсамолу», дык гэтага не скажаш пра «выключылі з настаўніцка». У кнізе шэраг стылістычных нягараднасцей: «Але, працягташы да канца апаэзіянае... становіцца да канца апаэзіянае... становіцца яна, што...». «Часта нааўважыцца і гэтыя словы... не клопаціцца, што пасля такой праўкі мова не пераіваецца сваім багачцем, а блекне».

Дарчы, які быў сэнс ператварыць Змітрака Вядулю ў Змітра Вядулю, а дырэктара Крычэўскага краізнаўчага музея Міхаіла Мельнікава ў Міхаіла Мельнікава. Вельмі супярэчлівы меркаванні наконі назваў гарадоў Светлагорск і Салігорск. Ясна, ад якіх асноў утвораны гэтыя назвы. Але Светлаград гучала б вельмі напышліва, а Саліград — даволі нягарадна...

Усе гэтыя заўвагі я раблю не для таго, каб некі зганіць «Ранішнія росы». Кніга гэта цікавая і карысная. Я з задавальненнем запачаўся са старонкамі успамінаў і роздуму Я. Скрыгана. Але, каб і не было многіх, на маю думку, прыкрых перагібаў у палеміцы на пытаньнях мовы, кніга толькі выйрада б.

Г. ЮРЧАНКА.

У чварцітым нумары часопіса «Пісьмі» жывыя надрукаваны вершы П. Пачані (першы раз), І. Шклярэўскага, Ул. Аляхновіча.

Праца прадстаўлена аповесцю А. Вайко «Пэзія вярна» (Літартыкул В. Палова), аповяданым С. Прончыні і М. Гарбачова. Да бо-гольш П. Глебоў змешчаны артыкул С. Шукшычэка «Слова аб старым таварышчы».

Зэлектрыфікацыя Беларусі — гэта інтэр'ю з началымі Галоўнага ўпраўлення энергетыкі і электрыфікацыі пры Саветах Міністраў БССР Я. Вацінічыкам і нарысе Г. Божана «Душамістыя агні».

Неўміручы пошыві чалоскіну ўвакраснае ў сваіх успамінах А. Міронаў.

Пад рубрыкай «Мастацтва» надрукаваны артыкулы Б. Бур'яна — аб паставоўцы трагедыі Шкспіра «Антоній і Клеапатра» ў Рускім тэатры БССР і Г. Коласа — аб інжэне Т. Барысавіча «Шкспір на беларускай сцэне».

Раздзел крытыкі складаецца з артыкула Ф. Філімава аб творчасці членаў літаратурнага аб'яднання БВА, рэвізіяй на «Збор твораў у данашняй тэмале» Я. Коласа і на кнігі «Вечны агонь» Р. Мачушэскага. «Вечны агонь» В. Колчані, «Дакументы выкаваўца». Рэанімацыйная роля рэлігіі і царквы на тэрыторыі Беларусі».

З дыпломных работ выпускнікоў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута.

А. ПАЛУЯН. Ілюстрацыі да кнігі А. Бажо «Пэзія вярна». Літаграфія.

Малышаў падняўся на другі паверх. У зале для транзітных пасажыраў на лаўках, сядзячы, нааўважачы ці паклаўшы галаву на плячо адно аднаму, спалі некалькі чалавек, а ронга даволі доўгай чаргой стаяла пры спіне і бабўка. Спакушалыся, прыемна пахла нава.

Малышаў падумаўшы, прыстаў да чаргі — відаць, дэля кавы ён перся суды праз усю раіну. Людзі, што стаялі перад ім, былі, муні, не з вазальных жыхароў, а прышлі суды, як і ён, з вуліцы — яны невадаліся, падганялі бучфетчы — маладзюва, паўнаўторна маладзюва, якая пры сваёй паставе так даволі жыва круцілася за прылаўка, — і нават спрабавалі з ёй лацка, але няясноса, буркіла.

Нікуды не спынаўся толькі Малышаў, ён прыглядаўся да чаргі — да высонкай, стройнай жанчыны з узабітай кудляй начасаных валасоў і нервовымі губамі, да прасідэстага дзядзькі, які нецярпліва паглядаў на гадзіньнік і ўсё сваёе без чаргі бучфетчы грошы, на што тая зусім не звяртала ўвагі, да хлопца ў апратцы фобазыя, што дзвойчы пераступіў ужо з нагі на нагу — і раптам падумаў, што кожнага з іх, відаць, чане нешта тэрміновае, неадкладнае, аб чым яны толькі і думаюць, дэля чаго яны нават гатовы ахвяраваць ранішай навай.

І хоць гэтае неадкладнае не бог ведае якое важнае — Малышаў уліўаў сабе так, азіраючы звычайна, нічым не адметныя твары, і чалавечы, відаць, не так ужо многа страціў, калі сёння яны нават і не воструцца за гэтае неадкладнае, але хваляванне і неспакой яны адчуваюць: можа, не менш, чым тыя, хто запачае рачеты.

Гэта здаўляла і радала Малышава і настрывала на роздум. Ён падумаў, што кожнага з гэтых людзей, мабыць, турбуюць асум ім памеры ўласнай справы, а някелькі неабходнасць яе. І ў сваёй справе, падумаў Малышаў, кожны з іх, мабыць, сапраўды майстар. Малышаў раптам захацеўся блізка знаёмацца з кожным з гэтых людзей, распытаць аб тым, што клопаціць і займае іх.

Ён падумаў, што сам да сваёй працы ставіўся з пагардай, несур'ёзна і не вельмі ўважліва, і часам дапускаў праці. Праўда, яму сыходзіла гэта — пільна нічо не прыглядаўся да яго акрамя толькі, можа, Івана Дамітравіча, які часта глядзеў чарыжы Малышава і непрыкметна, вельмі прыстойна робіў заўвагі: «Малышаў на гэта толькі вольна ўсміхаўся. «Прыйдзе час, я цябе шчасце здзіўлю, стары індулалца», — думаў ён сабе.

Але гэты час усё не ішоў, а людзі між тым працавалі, любілі свой занятка, перажывалі, пакутавалі і радаліся ў сваёй працы — жылі і зусім не задаваліся, што ёсць недзе юнак, які лічыць нічымні мінусей, прызеленае і бяздарнасцю тое, у чым яны бачылі галоўны сэнс.

Малышаў раптам падумаў, што, дакарваючы сабе гэтай ноччу, ён неважыў іх — тысячы і мільёны, шукаючы сабе не іхнага, а ішчага — уяўна-вышэйшага — прыкладу для пераймання...

Ён ужо стаў непадалек ад прылаўка, як спратыкаваная бучфетчыца раптам перастала мінусіцца і лаяла далейшай румі па твары — па ім нечакана спаўзла градына поту. Малышаў падаўся: хіба можа спатнець, працуючы ў бучфетцы? Можна жанчына была неадарова? Але ўсё, хто быў упердае і заду Малышава, некі прышлі і паўторлівалі вочы ўніз, нібы адчулі са

